

Kun ilmasto ahdistaa

Ilmastoahdistus ei ole pelkästään pohjoismainen ilmiö. Monessa maassa kuluttajat tekevät ilmastotekoja kuitenkin selvästi Suomea vähemmän.

Jopa joka neljäs suomalainen kokee ilmastoahdistusta, todettiin Sitran kyselytutkimuksessa vuonna 2019. Suomen Mielenterveysseura, Mieli ry:n julkaiseman raportin mukaan seurauksena voi olla stressiä, masennusoireita, unihäiriöitä ja jopa pakko-oireista käyttäytymistä. Esimerkiksi Aalto-yliopistossa on perustettu tukiryhmiä ilmastoahdistuksen käsittelemiseen.

– On hyvin mahdollista, että luterilainen kulttuurista tuo lisätunnollisuutta ilmastoahdistuksen ja ilmastopsyllisyyden kokemiseen, Mieli ry:n ilmastoahdistusraportin laatinut Helsingin yliopiston tutkijatohtori **Panu Pihkala** sanoo.

Ilmiö ei kuitenkaan rajoitu pohjoismaihin ja Saksaan. 200 000 ihmistä ja 20 maata kattaneen Glocalities-selvityksen mukaan jopa 77 prosenttia vastaajista oli vuonna 2019 huolissaan ihmisten aiheuttamasta ympäristömuutoksesta. Huoli näkyi niin kehittyneissä kuin kehittyvissä talouksissa ja yhdisti ihmisiä yli puoluerajojen.

YHTEINEN HUOLI ILMASTOSTA

Panu Pihkalan mukaan saman maan kansalaisten ilmastoasenteissa voi olla paljon vaihtelua. Se, kuinka suuri vaikutus muuttuvalla ilmastolla kussakin maassa on, voi tuoda

ilmastokeskustelun lähemmäs ihmisiä, mutta samalla lisätä jännitteitä.

– Esimerkiksi Australiassa sillä on hyvin voimakkaita seurauksia, mutta maan sisällä on sekä vahvaa väheksyntää ilmastonmuutosta kohtaan että ilmastotekojen puolestapuhujia.

Ilmastonmuutoksen herättämät syyllisyys ja häpeä voivat olla vaikeampia käsitellä merkittävässä saastuttajamaissa.

– Esimerkiksi Norjassa tiedetään, miten paljon maa on rikastunut öljytuloilla. Se luo maahan vahvoja psykososiaalisia jännitteitä. Esimerkiksi Yhdysvalloissa taas kaikki eivät tiedosta omaa etuoikeutettua asemaansa. Joskus jännitteet johtavat koko ilmiön ja ahdistuksen kieltämiseen, Pihkala sanoo.

Pihkalan mukaan ilmastoahdistus ei kosketa pelkästään rikkaiden maiden kansalaisia, joilla on aikaa ja varaa murehtia omaa kulutustaan.

– Vaikka tutkimusten mukaan ilmastosta ovat huolissaan erityisesti naiset ja 15-30-vuotiaat, tästä ei pidä myöskään tehdä sukupuolviikysymystä. Ilmasto huolestuttaa kaikenikäisiä ihmisiä.

YMPÄRISTÖTEKOJA YMPÄRI EUROOPPAA

Facebookin ulkosuomalaisille omistetussa Suomalaiset maailmalla-ulkosuomalaisten tarinanurkka -ryhmässä kysymys ilmastoahdistuksesta ja yksilötason ilmastoteoista kerää nopeasti vastauksia.

Monet kertovat oman asuinmaan heräilevän hiljalleen ilmastonmuutokseen ja esimerkiksi jätteiden kierrätyksen parantuneen. Suomeen verrattuna tekemistä olisi kuitenkin vielä paljon.

– Perthissä, Australiassa ilmastoahdistusta tuntuvat potevan vain aussisuomalaiset ja Vihreiden äänestäjät. Loppujen en ole kuullut tekevän juuri mitään muutoksia, kommentoi **Anu Besson**.

Iso-Britannian Yorkshiressa asuvan **Laila Gilesin** mukaan ilmastokeskustelu ja -teot ovat alkaneet maassa hyvin myöhään verrattuna Saksaan ja pohjoismaihin.

– Jos teot maksavat rahaa tai vaivaa, on ihmisiä vaikea motivoida. Koska täällä on tavallista asua kymmenien kilometrien päässä työpaikasta tai lasten kouluista ja julkinen liikenne on surkeata ja kallista, autolla ajetaan aivan järjettömästi, Giles sanoo.

Portugalissa asuvan Johanna Myllyniemi Maldonaldon mukaan Portugalissa paikalliset kyllä taivastelevat, miten kamala asia ilmastonmuutos on.

– Mitään muutosta ei silti tehdä, kun omassa elämässä tuntuu olevan tarpeeksi ongelmia muutenkin, Myllyniemi Maldonaldo kommentoi.

ITALIASSA HERÄTTY ILMASTOHUOLEEN

Yksi ilmastonmuutoksen seurauksille erityisen haavoittuva maa on Italia. Ympäristöjärjestö Legambiente varapuheenjohtajan **Edoardo Zanchinin** mukaan italialaisten ilmastotietoisuus on lisääntynyt ja ilmastotapahtumien osallistujamäärät kasvaneet. Varsinaista syyllisyyttä tai ilmastoahdistusta kokee kuitenkin korkeintaan osa nuoremasta sukupolvesta.

– Tieto esimerkiksi lentohäpeästä on kantautunut Italiaankin, ja pieni osa valveutuneista kansalaisista on herännyt ongelman olemassaoloon. Ilmiön laajuus ei ole kuitenkaan verrattavissa Pohjois-Eurooppaan, Zanchini sanoo.

Eurostatin mukaan italialaisen keskimääräinen hiilijalanjälki on EU:n keskitasoa matalampi, 7,3 tonnia. Koska lähes kaikki energia tuodaan ulkomailta, on talojen lämmittäminen ja sähkö kallista ja siksi kulutus vähäisempää.

– Toki myös leudolla ilmastolla on osuutensa. Italian suurin ongelma sen sijaan on liikenne, kaikki on rakennettu yksityisautojen varaan, Zanchini sanoo.

Tyypillinen ympäristöteko pulloitetun veden luvatussa maassa on kesto-vesipullon ostaminen. Luomu- ja lähiruuan kysyntä on kasvanut ja kasvis- ja vegaaniruuan suosio jatkuvassa nousussa. Zanchinin mukaan Italian kompastuskivi on kuitenkin epävakaa politiikka ja tehoton julkinen hallinto.

-Jos italialaisille antaa edellytykset toimia ilmastoystävällisesti, he tarttuvat siihen. Tämän näkee varsinkin jätteiden lajittelussa. Se on Italiassa paikoitellen Euroopan huippua, useissa kunnissa yli 80 prosenttia.

MEDIAN TOIMINNASSA PARANNETTAVAA

Zanchinin mukaan yksi syy ilmastokeskustelun heikkoon tasoon Italiassa on maan lehdistö, joka keskittyy politiikan uusiempien käänteiden seuraamiseen.

– Kuluttajien valintoja esimerkiksi vedensäästöön tai sähköautoihin liittyen käsitellään liitteissä ja taustoittavissa jutuissa, mutta tärkeimpiin uutisaiheisiin ne eivät päädy.

Italia on useissa ilmastoasioissa saanut työntöapua EU:sta, esimerkiksi ilmansaasteiden vähentämiseen ja jätteiden lajitteluun. Supermarkettien muovipussit Italia kuitenkin kielsi ensimmäisenä maana Euroopassa.

*Jenni Meronen
Kuva: Natasha Petrell*

Lue lisää:

[Sitran Ilmastotunteet 2019 -kyselytutkimus](#)

[Glocalities-selvitys](#)

[Mieli ry:n raportti Ilmastoahdistus ja sen kanssa eläminen](#)

[Eurostat, kasvihuonepäästöt EU:ssa](#)